

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету лінгвістики

_____ Н.С. Саєнко

«_____» _____ 2019 р.

**Методичні вказівки до дисципліни
Історія української культури**

підготовки бакалавра

напряму 035 Філологія

форми навчання Денна

Ухвалено методичною комісією

факультету лінгвістики

Протокол від _____ 2019 р. № _____

Голова методичної комісії

_____ С.В. Ібрагімова

«_____» _____ 2019 р.

РОЗРОБНИК МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК:

доцент, канд. філол. наук Онуфрієнко О. П.

Методичні вказівки затверджено на засіданні кафедри
української мови, літератури та культури
Протокол від 22 травня 2019 р. № 10

Завідувач кафедри

_____ О.П. Онуфрієнко

« _____ » _____ 2019 р.

«Історія української культури»
для студентів всіх напрямів підготовки технічних, гуманітарних та соціально-економічних спеціальностей КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна належить до циклу дисциплін базової підготовки (за вибором студентів).

Предмет навчальної дисципліни: висвітлення загальних теоретичних проблем культури; концептуальних засад витоків і цивілізаційних віх культури України; ідентифікації національно-самобутнього та загальноєвропейського векторів у становленні національної традиції.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Історія української культури» разом з дисциплінами «Сучасна українська мова», «Вступ до філософії» формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього фахівця.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей:

- сприймати життєво необхідне аксіологічне значення національної ідеї, зокрема за сучасних умов глобалізації світу та процесу євроінтеграції;
- реалізуватися в соціальній, професійній, особистісній сферах, як патріотично сформована інтелектуально зріла людина;
- екстраполювати за певними методиками зовнішні соціокультурні явища на знаковому рівні інформаційної фіксації.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин/2 кредитів ECTS.

Навчальна дисципліна містить один семестровий кредитний модуль «Історія української культури».

Рекомендований розподіл навчального часу

Форма навчання	Семестров і (кредитні) модулі	Всього кредитів/годин	Розподіл навчального часу за видами занять			Семестрова атестація
			Лекції	Семінарські заняття	СРС	
Денна	Всього	2/60	18	18	24	
	1	2/60	18	18	24	екзамен
Заочна	Всього	2/60	4	4	52	
	1	2/60	4	4	52	екзамен

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кредитний модуль 1: «Історія української культури»

Розділ 1. Історія української культури як навчальна дисципліна. Предмет і завдання курсу “Історія української культури”. Абрис української культури у культуротворчому процесі європейської цивілізації. Феномен української ментальності: світоглядні універсалиї української нації. Культура як світ етнонаціонального буття. Полісемантична природа поняття «культура». Багатоаспектність спроб визначення культури. Культура та природа: екосфера самозбереження нації. Культура та історія: аксіосфера української духовності. Функції культури. Культурологія як наука про культуру. Українська культурологічна думка як розвиток європейської духовно-теоретичної традиції. Екзистенціально-антропологічні начала осягнення культури у “філософії серця” Г.Сковороди. Національна концепція культурно-історичного розвитку (М.Костомаров, В.Белозерський, П.Куліш). Тарас Шевченко – визначальна постать українського культуротворення. Розвиток історико-культурологічного напрямку (М.Драгоманов, В.Липинський, М.Грушевський, Д.Яворницький). Культурологічна палітра творчості І.Франка. Концепції української культури вчених-емігрантів (І.Крип’якевича, І. Огієнка, Д.Антоновича). Українська культура в рецепціях сучасних дослідників. Проблема соціокультурної ідентичності в мультикультурному суспільстві. Українська культура – джерело генерування та вкорінення консолідуючої національної ідеї.

Розділ 2. Генеза української культури – процес етногенезу на теренах України. Концепції походження української культури. Проблема історичної періодизації – основні етапи розвитку української культури. Загальна схема етногенезу українців. Місце України в етногенетичних дослідженнях. Теорії культурно-історичного процесу. Лінійні, циклічні та циклічно-лінійні концепції культурогенезу. Приналежність України до гіпотетичного культурно-історичного центру Землі (циркумпонтійської зони). Первісна культура – археологічні пам’ятки культурних шарів в українському просторі. Палеолітичні і мезолітичні форми соціальної організації. Палеолітичні пам’ятки на території сучасної України. Кам’яна Могила – одне з найдавніших сакральних місць Європи. Семантика первісного мистецтва як джерело інформації про світоглядні уявлення протоукраїнців. Фігурні, знакові й орнаментальні (меандр та «ялинка») типи зображень і їх семантика. Ранні форми релігії (тотемізм, фетишизм, магія, хтонічний демонізм, анімізм). Ідея синкретичного (нерозчленованого) Всесвіту. Протонеоліт України. «Неолітична революція» як доба системної соціальної трансформації та формування аграрної цивілізації (перехід від привласнюючого до відтворюючого способу виробництва, демографічний вибух, поява патріархальної сім’ї, інтенсифікація мовного розвитку – поява мов європейського типу, союз племен як перші політичні організації). Кардинальні зміни в системі світоглядних уявлень.

Розділ 3. Становлення архетипів української свідомості. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомості прадавнього суспільства. Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду. Структура і функції міфу, уявлення про сакральність простору і часу. Логіка міфологічного мислення: принцип антропоморфізму та закон «містичної співпричетності» (Леві-Брюль). Архетипи міфологічної свідомості. Розвиток уявлень про первісний хаос та про світове яйце як символ порядку, світоустрою. Початкова символіка чисел. Змій як символ хаосу, руйнування. Реконструкція міфу про світове яйце. Комплекс уявлень про потойбічний світ, про мандрування до «іншого світу». Два світи померлих. Ідея триєдиної світобудови та триєдиної світотворчої сили в міфологічній свідомості (українська традиція). Культ найголовніших божеств язичницького пантеону. Ідея «священного шлюбу». Концепція Світового Дерева як універсальної моделі організованого Всесвіту. Вертикальна (триярусна) та горизонтальна площини Світового Дерева. Числові характеристики Світового Дерева. Поняття «мікрокосму» та «макрокосму», їх поєднання в моделі Світового Дерева. Образ Світового Дерева в народній творчості. Трійця та Світове Дерево: семантичні паралелі.

Розділ 4. Міфологічний світ слов’ян-язичників. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України. Організація поселень трипільців за законом світового ладу (радіальний принцип забудови). Міфологічно-кодова інформація трипільської кераміки: ідея «священного шлюбу» Тельця-Зевса та Європи, космічна символіка форми та

орнаменту посуду, символіка орнаменту як прояв культури загальної родючості тощо. Нові риси в культурі епохи бронзи: поховальний обряд як свідчення утвердження сталої державності, обоження персони вождя (царя) або жерця, відображення космологічних уявлень у структурі курганів. Кургани як семантичні аналоги єгипетських пірамід. Особливості соціокультурного процесу в ранньому залізному віці. «Осьовий час» та «осьові культури» (за К. Ясперсом). Слов'янська культурна доба (ранні слов'яни: епоха раннього залізного віку; формування українського етносу: роль солярного культу, формування архетипів “сонця”, “дороги” тощо). Скіфи, їх культура та світогляд. Греко-скіфська пектораль з кургану Товста Могила як космологічна модель й семантичний еквівалент концепції Світового Дерева. Пантеон слов'ян-язичників. Космологічний зміст та символіка Збруцького ідола. Ідейний пафос «Велесової книги» в контексті проблем «осьового часу».

Розділ 5. Київська Русь: християнський вимір української культури; феномен двовір'я.

Своєрідність світоглядної парадигми доби Київської Русі: протиборство й конгруентність світоглядних засад язичництва та християнства. Всесвітньоісторичне значення Київської Русі як єднальної ланки між західноєвропейським (романо-германським), східним (зокрема арабським) світом і Візантією.

Запровадження християнства (988 р.) та його значення для еволюції культури. Найвищий злет культури Київської Русі за княжіння Володимира Великого (980-1015 рр.) і Ярослава Мудрого (1019-1054 рр.).

Специфіка засвоєння візантійської спадщини на слов'янському ґрунті. Культура Київської Русі як синтез народної культури східних слов'ян та нової культуротворчої традиції соціальної верхівки середньовічного феодального суспільства. Причини стрімкого злету культури Київської Русі (розвиток феодальних відносин, становлення давньоруської державності, відокремлення ремесла від сільського господарства, виникнення міст, пожвавлення торгівлі, активізація міжнародних контактів, запровадження християнства тощо). Поява нових культурних явищ (розвиток і поширення писемності; поява бібліотек, книгописних майстерень; становлення та розвиток оригінальної літератури; становлення правових норм; поява монументальної культової архітектури й вітчизняних архітектурних шкіл; заснування місцевих традицій іконопису).

Особливості храмової архітектури на Русі. Утвердження православного художнього канону, як реалізація ідей двовір'я в архітектоніці храмів (хрестово-купольна конструкція храму, як символічний код язичницького світосприйняття). Символіка зовнішніх контурів та внутрішнього простору давньоруських храмів. Філософія світла й кольору. Фрески та мозаїка. Світська тематика в церковному мистецтві.

Виникнення слов'янської писемності: кирилиця і глаголиця. Слов'янські просвітителі Кирило і Мефодій. Особливості літературного процесу доби Київської Русі: перекладна література, оригінальна література, житійна література, літописи. Усна народна творчість (казки, легенди, героїчний епос (билини, перекази). Музична культура. Героїчні пісні. Скомороство як феномен давньоруської культури. Народні танці. Обрядова народна пісенність.

Розділ 6. Барокова картина світу в українській культурі XVI –XVIII століть. Формування національної самосвідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту: розвиток мови, поширення книгодрукування, набуття мистецьких та наукових зв'язків з провідними діячами європейських культур, виникнення культурно-освітніх центрів, перші меценати.

Трансцендентно-містична світоглядна парадигма бароко. Бароко як загальноєвропейська культурна доба, стиль та напрям мистецтва й основа формування новоєвропейської ментальності. Статус України як східноєвропейського центру барокової культури. Братський рух кінця XVI - початку XVII століть, його релігійна і національно-політична роль в історії української культури. Києво-Могилянська колегія, її роль в українській гуманітарній думці. Реформаторська діяльність київського митрополита Петра Могили. Видатні діячі української культури Іоаникій Галатовський, Інокентій Гізель, Стефан Яворський. Формування та розвиток національно-самобутніх типів архітектурної забудови і жанрів мистецтва: кам'яниця; ансамблева та оборонна архітектура; релігійна та шкільна драма, партесний спів і народні ікони.

Козацтво як культуротворча сила української ідентифікації. Функціонування культури в умовах української козацької державності. Наукові й освітні центри Правобережної та Лівобережної України. Українська інтелігенція як замовник і творець художніх цінностей. Козацьке (старшинське) і мазепіанське (гетьманське) бароко. Меценатська діяльність Івана Мазепи: споруди у Києві (Братський і Миколаївський монастирі, Церква Всіх Святих над брамою Києво-Печерської Лаври); реставровані храми (Собор Святої Софії, Михайлівський Золотоверхий собор, Свято-Успенський собор і Троїцька церква над Святою брамою в Лаврі); будівництво церков у Переяславі, Чернігові, Глухові, Батурині, Межигір'ї тощо. Український бароковий церковний розпис та іконографія.

Оригінальність форм та сполучення барокових мотивів з народною рослинною орнаментикою. Українська національна архітектурна школа (С.Ковнір, Ф.Старченко. І.Григорович-Барський та ін). Визначні архітектурні споруди: будинки, друкарня і головна церква Києво-Печерської Лаври (1722-1729), брама Заборовського, митрополичий дім тощо. Доба пізнього бароко (рококо) в Україні. Архітектура Г. Шеделя, Б. Маретина, В. Растреллі. Дзвіниці Михайлівського монастиря, собору Св. Софії, Покровська церква на Подолі (1722), дзвіниця Києво-Печерської Лаври (1731-45) архітектора Г.Шеделя. Львівське рококо Б.Маретина періоду 1720-80 рр.: Домініканський костюль (1749-64), Собор св. Юра (1744-64) у Львові, ратуша в Бучачі (1730), головна церква в Почаєві (1771). Андріївська церква (1747-53), Марійський палац (1752-55) за проектами В.Растреллі у Києві. Архітектурні пам'ятки української культури XVIII ст. Києва, Чернігівщини, Слобожанщини, Придніпров'я.

Просвітництво, його загальноєвропейський контекст та вплив на різні сфери культурного життя українців. Ментальні засади ідей Сковороди, їх наукове і культуротворче значення.

Розділ 7. Національне самовизначення як тенденція української культури XIX століття. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури. Феодално-кріпосницька, антиукраїнська асиміляційна політика Російської та Австрійської імперій. Рух декабристів та Кирило-Мифодієвське братство.

Національно-визвольна тенденційність українського народу. Іван Котляревський – засновник класичної традиції в українській літературі. Творчість та доля Тараса Шевченка як інтегральний зміст самоусвідомлення національного самобутнього контексту і світової ролі українства у вимірах XIX століття. Світоглядне і культуротворче значення доробку Т.Г.Шевченка у генеруванні національної ідеї українського суспільства.

Діячі науки і мистецтва, їх персональний внесок у розвиток української культури: П. Чубинський, М. Драгоманов, Марко Вовчок, Л. Глібов, С. Руданський, Ф. Федькович, Панас Мирний, І. Нечуй-Левицький, Х. Алчевська, Б. Грінченко, С. Васильченко.

Національна модель романтизму. Культурно-мистецьке наповнення європейського романтизму. Утвердження реалістичної художньої системи: українська традиція. Феномен творчості Миколи Гоголя як приклад містичного реалізму. Імпресіонізм та символізм як інноваційні тенденції української культури XIX століття: символізм поетичної і драматичної творчості Лесі Українки, імпресіоністичне бачення світу М. Коцюбинського.

Б.Лепкий, П. Карманський, В. Пачовський – представники «Молодої України».

Вокальна природа і європейські рівень розвитку української музичної культури. М.Лисенко – засновник класичної української музики. Ф.Холодний (Гриценко) – видатний кобзар долі українського народу. Західноєвропейська стилістика міської культури «бідермайєр» і творчість композитора М.Вербицького. Видатні представники професійного музичного мистецтва України С.Леонтович, С.Людкевич та ін.

Фундаментально-концептуальні праці «Історія запорізьких козаків» Д.Яворницького, «Історія України-Русі» М.Грушевського в осмисленні української культури. 1892 рік – західноукраїнський центр розвитку культури – Львів: заснування Наукового товариства ім. Тараса Шевченка.

Мистецька діяльність мандрівних театральних труп М.Кропивницького, П.Саксаганського, І.Карпенка-Карого. Заснування стаціонарного українського театру М.Садовського. Видатні українські актори: В.Юрчак, А.Нижаківський, К.Ручак. Жіноча тема в українському образотворчому та театральному мистецтві: М.Синякова, Л.Левітон, М.Заньковецька.

Творчість І.Я.Франка як особливий «косм життя людини». Історико-культурна роль соціально-психологічної драми «Украдене щастя». Мистецький і науковий внесок І.Франка у розвиток української та світової культури.

Меценатська діяльність як ментальний вимір української моральної культури. Роль М.А.Терещенка в заснуванні одного з фундаментальних технічних закладів України – Київського політехнічного інституту.

Розділ 8. Динаміка розвитку української культури у першій половині – 80-х роках ХХ ст.

Характеристика історико-культурного процесу в Україні першій половині ХХ ст. Проголошення Української Народної Республіки (1918 р.) як досвід формування незалежної національної держави. Наукова та громадсько-політична діяльність М. Грушевського у контексті обґрунтування демократичних принципів української державності. Соціокультурні чинники та основні напрями формування українського модернізму. Художні інновації українського футуризму: творчість М. Семенка, Д. Бурлюка, концепція кубофутуризму О. Богомазова, О. Екстер. Вплив традицій національної народної творчості на художньо-естетичні особливості українського футуризму й кубізму, супрематизму К. Малевича, скульптурної творчості О. Архипенка. Роль українського модернізму у розвитку світових тенденцій авангардного мистецтва. Формування концептуальних засад “новітньої” національної художньої культури у творчості Г. Нарбута, М. Бойчука, В. Кричевського, в літературі – В. Винниченка, М. Хвильового, М. Рильського, у театральному мистецтві – Л. Курбаса, у музиці – М. Леонтовича, Л. Ревуцького та ін. Специфіка культуротворчих процесів у період існування радянської України. Національно-культурна специфіка українського реалістичного мистецтва. Значення кіномистецтва О. Довженка, С. Параджанова у розвитку української культури. Поетична творчість В. Стуса як репрезентація національної самосвідомості. Науково-технічні досягнення українських вчених: діяльність В. Вернадського, Д. Чижевського, І. Сікорського, С. Корольова та ін.

Розділ 9. Специфіка трансформацій української культури кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави. Культурна самоідентичність України у контексті процесів глобалізації. Феномен мультикультурності українського суспільства та проблема національної ідентичності. Вплив тенденцій європеїзації (вестернізації) на процеси розвитку сучасного вітчизняного культурно-ціннісного простору. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини ХХ ст. Постмодерністські тенденції в українській художній культурі. Поліжанровість українського мистецтва. Перформативність (ігрова специфіка) постмодерністської культури. Сучасне українське мистецтво як форма соціальної комунікації. Особливості впливу масової культури, її художньо-стереотипних форм на процеси ідентифікації сучасної людини. Медіакультура як ознака становлення інформаційного суспільства. Глобальний комунікативний простір як “криза ідентичності”. Роль медіасередовища, інформаційних технологій у формуванні картини світу особистості. Інтерактивна специфіка технологій мультимедіа. Феномен віртуальної реальності та проблема адаптації до умов інформаційного суспільства. Характеристика культури мереживого спілкування. Перспективи збереження і розвитку національної української культури у контексті інформаційного суспільства.

Плани лекційних, практичних занять та СРС з дисципліни «Історія української культури»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практ.	СРС
1	2	3	4	6
Розділ (змістовий модуль) 1. Історія української культури як навчальна дисципліна				
<i>Тема 1 Українська культурологічна</i>	4,25	2	2	0,25

<i>думка як розвиток європейської духовно-теоретичної традиції.</i>				
Разом за розділом 1	4,25	2	2	
Розділ (змістовий модуль) 2. Генеза української культури – процес етногенезу на теренах України				
<i>Тема 2. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.</i>	4,25	2	2	0,25
Разом за розділом 2	4,25	2	2	0,25
Розділ (змістовий модуль) 3-4. Становлення архетипів української свідомості. Міфологічний світ слов'ян-язичників.				
<i>Тема 3. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомість прадавнього суспільства. Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.</i>	4,5	2	2	0,5
<i>Тема 4. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України.</i>	4,5	2	2	0,5
Разом за розділом 3-4	9	4	4	1
Розділ (змістовий модуль) 5. Київська Русь: християнський вимір української культури; феномен двовір'я				
<i>Тема 5. Специфіка засвоєння Київською Руссю візантійської спадщини – творення нового образу для християнської культури на слов'янському ґрунті.</i>	4,5	2	2	0,5
Разом за розділом 5	4,5	2	2	0,5
Розділ (змістовий модуль) 6. Барокова картина світу в українській культурі XVI-XVIII століть				
<i>Тема 6. Формування національної самосвідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.</i>	4,5	2	2	0,5
Разом за розділом 6	4,5	2	2	0,5
Розділ (змістовий модуль) 7. Національне самовизначення як тенденція української культури XIX століття.				
<i>Тема 7. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.</i>	4,5	2	2	0,5
Разом за розділом 7	4,5	2	2	0,5
Розділ (змістовий модуль) 8. Динаміка розвитку української культури в першій половині – 80-х роках XX ст.				
<i>Тема 8. Характеристика історично-культурного процесу в Україні першої половини XX ст.</i>	4,5	2	2	0,5
Разом за розділом 8	4,5	2	2	0,5
Розділ (змістовий модуль) 9. Специфіка трансформацій української				

культури кінця XX – початку XXI ст.				
<i>Тема 9. Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави.</i>	4,5	2	2	0,5
Разом за розділом 9	4,5	2	2	0,5
Домашня контрольна робота (ДКР)	2			2
Екзамен	18			18
Всього годин	60	18	18	24

Розподіл навчального часу за видами занять і завдань з кредитного модуля згідно з робочим навчальним планом

Семестр	Навчальний час		Розподіл навчальних годин			Контрольні заходи	
	кредити	акад. год.	Лекц.	Практ.	СРС	ДКР	Семестрова атестація
5	2	60	18	18	24	1	екзамен

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- 1) 4 відповіді на практичних заняттях;
- 2) 3 експрес-контролі;
- 3) ДКР;
- 4) екзамен.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Основні критерії оцінювання роботи студентів на практичних заняттях:

Кожне практичне заняття базується на матеріалі однієї лекції, тому при визначенні t_c враховуємо 4 години аудиторних занять і 4 години СРС, пов'язаних з цими заняттями. Таким чином $t_c = 8$ год.

Із розрахунку, що на кожному практичному занятті бере активну участь у роботі (оцінюються) у середньому близько половини навчальної групи:

«відмінно», повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу – 7,2 – 8 балів;

«добре», повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу; наявність незначних мовленнєвих помилок – 6 – 7,1 балів;

«задовільно», неповна (60%) відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність мовленнєвих помилок – 4,8 – 5,9 балів;

«незадовільно», невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді – 0 балів.

Ваговий бал за практичні заняття становить $8 \times 4 = 32$.

(Максимальний бал за одне заняття – 8).

2. Основні критерії оцінювання роботи студентів під час експрес-контролів:

Експрес-контроль проводиться за навчальним матеріалом двох попередніх лекцій, тому враховуємо 4 год. аудиторних занять і 2 год. СРС. Таким чином, $t_{ек} = 6$ год. Ваговий бал експрес-контролю становить:

«відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 5,4 – 6 балів;

«добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 4,5 – 5,3 балів;

«задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 3,6 – 4,3 балів;

«незадовільно», відсутність виконаного завдання або невідповідність вимогам на оцінку «задовільно» - 0 балів.

Ваговий бал за експрес-контролі становить $16 \times 3 = 18$.

(Максимальний бал за один контроль – 6).

3. Основні критерії оцінювання ДКР студентів:

На виконання ДКР відводиться 2 години СРС. Метою проведення ДКР є перевірка якості засвоєння інформації, отриманої під час аудиторних занять та виконання завдань СРС. Ваговий бал за ДКР становить:

«відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 9 – 10 балів;

«добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 7,5 – 8,5 балів;

«задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 6 – 7 балів;

«незадовільно», відсутність виконаного завдання або невідповідність вимогам на оцінку «задовільно» - 0 балів.

Рейтинг з кредитного модуля складає $32 + 18 + 10 = 60$ балів.

Для підготовки та проведення практичних занять рекомендовано літературу (див. література до дисципліни «Історія української культури»).

Уся література знаходиться у Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського, у бібліотеці НТУУ «КПІ», у методичному кабінеті кафедри української мови, літератури та культури, в електронному кампусі.

Методичні вказівки і план самостійної роботи студентів з дисципліни «Історія української культури» для ОКР «Бакалавр»

Самостійна робота студентів (СРС) є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу без участі викладача, в час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Основними видами СРС з дисципліни «Історія української культури» для ОКР «Бакалавр» НТУУ «КПІ» є:

- Самостійне опрацювання питань для підготовки до практичних занять та питань, винесених на самостійне опрацювання.
- Написання наукових повідомлень на задану тему, складання тез виступу.
- Підготовка до виконання Домашньої контрольної роботи (ДКР);
- Підготовка до екзамену (V семестр).

Навчальним планом ОКР «Бакалавр» та Робочими програмами кредитних модулів на СРС відводиться 24 години у V семестрі.

-

Розподіл навчального часу за темами (V семестр)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<p><i>Лекція №1.</i> Предмет і завдання курсу «Історія української культури». Абрис української культури у культуротворчому процесі європейської цивілізації. Феномен української ментальності: світогляд універсалії української нації. Культура як світогляд етнонаціонального буття. Полісематична природа поняття «культура». Багатоаспектність спроб визначення культури. Культура та природа: екосфера самозбереження нації. Культура та історія: аксіосфера української духовності. Функції культури. Культурологія як наука про культуру.</p> <p>Завдання на СРС: Підготувати усний виступ на одну із запропонованих тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екзистенціально-антропологічні начала осягнення культури у «філософії серця» Г.Сковороди. 2. Національна концепція культурно-історичного розвитку (М.Костомаров, В.Белозерський, П.Куліш, Т.Шевченко). 3. Розвиток історико-культурного напрямку (М.Драгоманов, В.Липинський, М.Грушевський, Д.Яворницький). 4. Культурологічна палітра творчості І.Франка. 5. Концепції української культури вчених-емігрантів (І. Крип'якевича, І. Огієнка, Д. Антоновича). <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бичко А.К. та ін. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1993 – 393с. – Лекція 1. 2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2009. — С.5- 15. 3. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. [для вищ. навч. закл. / За ред.: С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук. - 3-те вид., стер. - К. : Знання, 2001. – С.4-18. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Братко-Кутинський О. Феномен України [Текст] : наук.-дослідження / О. Братко-Кутинський. - К. : "Вечірній Київ" : Українська академія оригінальних ідей, 1996. - 301 с. 2. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. - 4-те вид., стереотип. - К.: Либідь, 2002. – С.3-7. 3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. <p>Лекція1. Предмет курсу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Попович М. В. Нарис історії культури України. – К.: «АртЕк», 1998. – С.5-27. 5. Семчишин М. Історичний огляд культурного процесу. – 2-ге вид. – Київ: Друга рука, 1993. – 550 с.
2	<p><i>Лекція №2.</i> Концепції походження української культури. Проблема історичної періодизації – основні етапи розвитку української культури. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі. Палеолітичні і мезолітичні форми соціальної організації. Палеолітичні пам'ятки на території сучасної України. Протонеоліт України. «Неолітична революція» як доба системної соціальної трансформації та формування аграрної цивілізації (перехід в</p>

	<p>привласною чого до відтворюючого способу виробництва, демографічний вибух, поява патріархальної сім'ї, інтенсифікація мовного розвитку – поява мов європейського типу, союз племен як перші політичні організації. Кардинальні зміни в системі світоглядних уявлень.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>Самостійно законспектувати питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна схема етногенезу українців. 2. Приналежність України до гіпотетичного культурно-історичного центру Землі (циркумпонтійської зони). <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. – С.16-27. 2. Історія української культури /За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С.8-12. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баран В.Д. Черняхівська культура: За матеріалами Верхнього Дністра і Західного Бугу. – К., 1981. – 264с. 2. Даниленко В.М. Неоліт України. – К.: Наук. думка, 1969. – 258 с. 3. Даниленко В.М. Про наскельні зображення Кам'яної Могили // Археологія. – К., 1950. – Т. IV. – С. 78-90 с. 4. Попович М. В. Нарис історії культури України. - К.: «АртЕк», 1998. – С.12-22. 5. Чмихов М.О. Найдавніша історія України (лекція) // Культурологічні студії: Зб. наук. праць. –К., 1996. – Вип.І.
3.	<p><i>Лекція №3.</i> Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомості прадавнього суспільства. Антропологізм, Фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду. Архетипи міфологічної свідомості. Ідея триєдиної світобудови та триєдиної світотворчої сили в міфологічній свідомості (українська традиція). Концепція Світового дерева як універсальної моделі організованого всесвіту. Вертикальна (триярусна) та горизонтальна площини Світового дерева. Числові характеристики Світового дерева. Поняття «мікрокосмосу» та «макрокосмосу», їх поєднання в моделі Світового дерева в народній творчості. Трійця та Світове дерево: семантичні паралелі.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>Самостійно законспектувати питання (за вибором студента):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реконструкція міфу про світове яйце. Комплекс уявлень про потойбічний світ, про мандрування до «іншого світу» . Два світи померлих. 2. Антропоморфізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду. 3. Космологічний зміст прадавніх українських колядок, щедрівок та витинанок. <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. — С.26-32. 2. Історія української культури /За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С.8-12. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Булашов Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах

	<p>та віруваннях. –К.: Довіра. – 1992. – С.3-48.</p> <p>2. Войтович В. Генеалогія Богів давньої України. — Рівне: Видавець Валерій Войтович, 2007. — 556 с. – Розділи II-IV.</p>
4.	<p><i>Лекція №4.</i> Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України. Організація поселень трипільців за законом світового ладу (радіальний принцип забудови). Міфологічно-кодова інформація трипільської кераміки: ідея «священного шлюбу» Тельця-Зевса та Європи, космічна символіка форми та орнаменту посуду, символіка орнаменту як прояв культури загальної родючості тощо. Нові риси в культурі епохи бронзи: поховальний обряд як свідчення утвердження сталої державності, обоження персони вождя (царя) або жерця, відображення космологічних уявлень у структурі курганів. Кургани як семантичні аналоги єгипетських пірамід. Особливості соціокультурного процесу в ранньому залізному віці. Слов'янська культурна доба (ранні слов'яни: епоха раннього залізного віку; формування українського етносу: роль солярного культу, формування архетипів «сонця», «дороги» тощо). Скіфи, їх культура та світогляд.</p> <p>Завдання на СРС: Скласти тези до однієї із запропонованих тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трипільська цивілізація – «золотий вік» прадавньої української культури. 2. Міфологічно-кодова інформація трипільської кераміки: ідея «Священного шлюбу» Тельця-Зевса та Європи, космічна символіка форми та орнаменту посуду, символіка орнаменту як прояв культур загальної родючості тощо. 3. Орнамент у мистецтві пізнього палеоліту та на трипільському посуді: порівняльна характеристика. 4. Арійські традиції у слов'янській культурі. <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. – С. 32-37. 2. Історія української культури /За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С. 12-14. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. 2. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. Лекція 2. Культура первісного часу. 3. Чмихов М.О. Курганні пам'ятки як явище давньої культури: навч. посібник. — К., 1993. — 144 с.
5.	<p><i>Лекція №5.</i> Своєрідність світоглядної парадигми доби Київської Русі: протиборство й конгруентність світоглядних засад язичництва та християнства. Всесвітньо історичне значення Київської Русі як єднальної ланки між західноєвропейськими (романо-германським) та східним, зокрема арабським, світом і Візантією.</p> <p>Запровадження християнства та значення цієї події для еволюції культури. Найвищий злет культури Київської Русі за княжіння Володимира Великого (980-1015 рр.) і Ярослава Мудрого (1019-1054 рр.).</p> <p>Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі. Проблема вибору віри. Виникнення писемності. Дві азбуки слов'янства:</p>

	<p>кирилиця і глаголиця. Слов'янські просвітителі Кирило і Мефодій. Особливості літературного процесу доби Київської Русі. Житійна література. Літописи. Героїчні пісні. Скомороство як феномен древньоруської культури. Народні танці. Обрядова народна пісенність.</p> <p>Завдання на СРС: Опрацювати самостійно одну із запропонованих тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини високого злету культури Київської Русі. 2. Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі. <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2009. — С.38-45. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асеев Ю.С. Архітектура Київської Русі. — К.: Будівельник, 1969. — 191с. 2. Історія української культури /За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. — К.: Либідь, 2002. — С.15-20. 3. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. [для вищ. навч. закл. / За ред.: С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук. - 3-те вид., стер. - К. : Знання, 2001. — С.25-37. 4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-є вид. —К.: Центр учбової літ. — 2010. —Лекція 13. Культура Київської Русі.
6.	<p><i>Лекція №6.</i> Формування національної свідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту. Ренесансно-гуманістичний світогляд в Україні. Статус України як східноєвропейського центру барокової культури. Національна самобутність культурної картини світу доби бароко.</p> <p>Братський рух кінця XVI – початку XVII століть та його релігійна і національно-політична роль в історії української культури. Києво-Могилянська колегія і її роль в українській гуманітарній думці.</p> <p>Козацтво як культуротворча сила української ідентифікації.</p> <p>Функціонування культури в умовах козацької державності.</p> <p>Самоствердження української національної самобутності в європейському культурному просторі: козацьке (старшинське) і мазепіанське (гетьманське) бароко.</p> <p>Оригінальність форм та сполучення барокових мотивів з народною рослинною орнаментикою. Українська національна архітектурна школа (С. Ковнір, Ф. Старченко, І. Григорович-Барський та ін.). Визначні архітектурні споруди того часу, архітектурні пам'ятники української культури XVIII ст. Києва, Чернігівщини, Слобожанщини. Придніпров'я.</p> <p>Просвітництво, його загальноєвропейський контекст. Вплив освіченого абсолютизму на різні форми культурного життя українського простору.</p> <p>Творчість Григорія Сковороди – українського просвітителя та ментальні засади ідей Сковороди, їх наукове та культурне значення.</p> <p>Завдання на СРС: Охарактеризуйте діяльність одного з визначних діячів української культури (за вибором студента): Петро Могила, І.Гізель, С.Яворський, Г. Шедель.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2009. — С. 143-200. 2. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те

	<p>вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С. 202-287.</p> <p>Додаткова :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Горбенко Є.В. Києво-Могилянська академія. – К.: КМ Академія, 1995. – 57с. 2. Попович М. В. Нарис історії культури України. – К.: «АртЕк», 1998. – С.300-342.
7.	<p><i>Лекція №7.</i> Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури. Феодално-кріпосницька, антиукраїнська асиміляційна політика Російської і Австрійської імперії на українській етнічній території. Рух декабристів (Південне товариство 1821 року) та Кирило-Мефодіївське братство щодо необхідності формування української державності.</p> <p>Національно-визвольна тенденційність українського народу. Іван Котляревський – засновник класичної традиції в українській літературі. Світоглядне і культуротворче значення доробку Т.Г. Шевченка у генеруванні національної ідеї українського суспільства.</p> <p>XIX століття – культурні напрямки форм і стилів. Соціальна динаміка в пошуку шляхів ствердження національної самосвідомості.</p> <p>Меценатська діяльність як ментальний вимір української моральної культури.</p> <p>Завдання на СРС: Підготувати доповідь для участі в науково-практичній студентській конференції, присвяченій діяльності визначних постатей української культури (за вибором студента):Н.І. Костомарова, П.А. Куліш, А. Навроцький, В.Белозерський, Н.І.Гулак, П.П. Чубинський, М.П. Драгоманов, П.Мирний, І.Нечуй-Левицький, М.Гоголь, Д.Яворницький, М.Грушевський, Х.Алчевська, Б.Грінченко, С.Васильченко, Г.Нарбут.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грицай Я.Й. Нарис цієї торії України: формування модерної української нації XIX – XX століття. –К.: 1996. 2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. – С. 324-400. 3. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. [для вищ. навч. закл. / За ред.: С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук. - 3-те вид., стер. - К. : Знання, 2001. – С.153-178. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-є вид. –К.: Центр учбової літ. – 2010. – Лекція 15. Культура України в II пол. XVII- XVIII ст. 2. Попович М.В. Нарис історії культури України. –К.: АртЕк, 1998. – С. 397-400. 3. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С.340-356.
8.	<p><i>Лекція №8.</i> Характеристика історично-культурного процесу в Україні першої половини XX ст. Вплив історичних подій та соціальних трансформацій на динаміку розвитку української культури. Проголошення Української Народної Республіки (1918 р.) як досвід формування незалежної національної держави. Соціокультурні чинники формування українського модернізму. Основні напрямки модернізму в українській художній культурі першої половини XX ст. Роль українського модернізму у розвитку світових тенденцій авангардного мистецтва. Формування концептуальних засад «новітньої» національної художньої культури у</p>

	<p>творчій діяльності художників, письменників, драматургів. Специфіка культуротворчих процесів у період існування радянської України. Нав'язування художнього псевдосоцреалізму, ідеологічні інтенції українсько-радянської культури. Національно-культурна специфіка українського реалістичного мистецтва.</p> <p>Розвиток української освіти і науки. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність В.Вернадського, Д.Чижевського, І.Сікорського, С.Корольова та ін.</p> <p>Завдання на СРС: Зробити аналітичний огляд навчальної літератури на тему:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток української науки і освіти в ХХ столітті 2. Науково-технічні досягнення українських вчених: діяльність В.Вернадського, Д.Чижевського, І.Сікорського, С.Корольова. <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. <p>Додаткова :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. 2. Попович М. Нарис історії України. -К., 1998.
9.	<p><i>Лекція №9.</i> Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави. Культурна само ідентичність України у контексті процесів глобалізації. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини ХХ ст. Постмодерністські тенденції в українській художній культурі. Сучасне українське мистецтво як форма соціальної комунікації. Особливості впливу масової культури, її художньо-стереотипних форм на процеси ідентифікації сучасної людини. Медіакультура як ознака становлення інформаційного суспільства. Глобальний комунікативний простір як «криза ідентичності». Феномен віртуальної реальності та проблема адаптації до умов інформаційного суспільства. Характеристика культури мереживого спілкування. Перспективи збереження і розвитку національної української культури у контексті інформаційного суспільства.</p> <p>Завдання на СРС: Підготуватися до участі в дискусії на тему: «Культурна само ідентичність України у контексті процесів глобалізації».</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. — С. 532-571. 2. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. [для вищ. навч. закл. / За ред.: С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук. - 3-те вид., стер. - К. : Знання, 2001. – С. 280-300. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-є вид. –К.: Центр учбової літ. – 2010. – Лекція 19. Культура України у другій половині 40-х – 90-х роках ХХст. 2. Попович М. Нарис історії України. – К.: АртЕк, 1998. – С. 680-700.

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<p>Практичне 1. Українська культурологічна думка як розвиток європейської духовно-теоретичної традиції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Феномен української ментальності. Полісемантична природа поняття українська культура . 2. Культура та природа: екосфера самозбереження нації. 3. Сутність, функції та структура культури. 4. Концепції походження української культури. <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бичко А.К. та ін. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1993 – С. 20-24. 2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. – С.14-25. 3. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С.12-15. 4. Попович М. В. Нарис історії культури України. - К.: АртЕк, 1998. – С.13-18.
2.	<p>Практичне 2. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Палеолітичні і мезолітичні форми соціальної організації. Палеолітичні пам'ятки на території сучасної України. Кам'яна Могила – одне з найдавніших сакральних місць Європи. 2. Семантика первісного мистецтва як джерело інформації про світоглядні уявлення протоукраїнців. Фігурні, знакові й орнаментальні (меандр та «ялинка») типи зображень. 3. Ранні форми релігії (тотемізм, фетишизм, магія, хтонічний демонізм, анімізм). Ідея синкретичного (нерозчленованого) Всесвіту. 4. Протонеоліт України. «Неолітична революція» як доба системної соціальної трансформації та формування аграрної цивілізації (перехід від привласнюючого до відтворюючого способу виробництва, демографічний вибух, поява патріархальної сім'ї, інтенсифікація мовного розвитку – поява мов європейського типу, союз племен як перші політичні організації). <p><i>Рекомендована література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. — 45-50. 2. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С.24-28. 3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-є вид. – К.: Центр учбової літ. – 2010. – Лекція 2. Культура первісного часу. 4. Чмихов М.О. Найдавніша історія України (лекція) // Культурологічні студії: Зб. наук. праць. – К., 1996. – Вип.І.
3.	<p>Практичне 3. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомості прадавнього суспільства. Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура і функції міфу, уявлення про сакральність простору і часу. Логіка міфологічного мислення: принцип антропоморфізму та закон «містичної співпричетності» (Леві-Брюль).

	<p>2. Розвиток уявлень про міфічний хаос та про світове яйце як символ порядку, світоустрою. Початкова символіка чисел.</p> <p>3. Культ найголовніших божеств язичницького пантеону.</p> <p>4. Концепція Світового дерева як універсальної моделі організованого Всесвіту. Вертикальна (триярусна) та горизонтальна площини Світового дерева. Числові характеристики Світового дерева. Поняття «мікрокосмосу» та «макрокосмосу», їх поєднання в моделі Світового дерева. Образ Світового дерева в народній творчості. Трійця та Світове дерево: семантичні паралелі.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>1. Булашов Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. –К.: Довіра. – 1992. – С. 15-34.</p> <p>2. Войтович В. Генеалогія Богів давньої України. — Рівне: Видавець Валерій Войтович, 2007. — С. 31-57.</p> <p>3. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. — С.52-63.</p> <p>4. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С.41-43.</p>
4.	<p>Практичне 4. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України.</p> <p>1. Організація поселень трипільців за законом світового ладу (колово-радіальний принцип забудови).</p> <p>2. Нові риси в культурі епохи бронзи: поховальний обряд, обоження персони вождя (царя) або жерця, відображення космологічних уявлень у структурі курганів. Кургани як семантичні аналоги єгипетських пірамід.</p> <p>3. Скіфи їх культура та світогляд. Греко-скіфська пектораль з кургану Товста Могила як космогонічна модель й семантичний еквівалент концепції Світового дерева.</p> <p>4. Слов'янська культурна доба (ранні слов'яни, формування українського етносу: роль солярного культу, формування архетипів «сонця», «дороги» тощо).</p> <p>5. Пантеон слов'ян-язичників. Космологічний зміст та символіка Збруцького ідола.</p> <p>6. Ідейний пафос «Велесової книги» в контексті проблем «осьового часу».</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. — С.52-54.</p> <p>2. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – 40-41.</p> <p>3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. – Лекція 2. Культура первісного часу.</p>
5.	<p>Практичне 5. Специфіка засвоєння Київською Руссю візантійської спадщини – творення нового образу для християнської культури на слов'янському ґрунті.</p> <p>1. Київська Русь – поєднання народної культури східних слов'ян та культури нової формації.</p> <p>2. Культура Київської Русі. Причини високого злету культури Київської Русі.</p> <p>3. Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі.</p>

	<p>Проблеми вибору віри.</p> <p>4. Поява нових культурних явищ: виникнення писемності. Слов'янські просвітителі Кирило і Мефодій. Писане кодифіковане право.</p> <p>5. Структура і символіка православних храмів Київської Русі. Поширення монументальної культової архітектури й формування вітчизняних архітектурних шкіл.</p> <p>6. Заснування місцевих традицій іконопису й формування самобутніх іконописних шкіл.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>1. Асеев Ю. С. Архітектура Київської Русі— К.: Будівельник, 1969. — 191 с.</p> <p>2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2009. — С. 49-54.</p> <p>3. Попович М. В. Нарис історії культури України. - К.: АртЕк, 1998. — С. 121-147.</p>
6.	<p>Практичне 6. Формування національної свідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.</p> <p>1. Ренесансно-гуманістичний світогляд в Україні: розвиток мови, поширення книгодрукування, набуття мистецьких та наукових зв'язків з провідними діячами європейських культур, виникнення культурно-освітніх центрів, закладання традиції меценатства в українській культурі.</p> <p>2. Бароко як загальноєвропейська культурна доба, стиль та напрям мистецтва й основа формування новоєвропейської ментальності. Український бароковий розпис та іконографія.</p> <p>3. Братський рух кінця XVI – початку XVII століть та його релігійна і національно-політична роль в історії української культури. Києво-Могилянська колегія і її роль в українській гуманітарній думці.</p> <p>4. Формування та розвиток національно-самобутніх типів архітектурної забудови і жанрів мистецтва.</p> <p>5. Козацтво як культуротворча сила української ідентифікації. Наукові і освітні центри на Правобережній та Лівобережній Україні. Меценатська діяльність Івана Мазепи.</p> <p>6. Українська національна архітектурна школа. Архітектурні пам'ятки української культури XVIII ст. Києва, Чернігівщини, Слобожанщини, Придніпров'я.</p> <p>7. Просвітництво, його загальноєвропейський контекст, вплив на різні сфери культурного життя українського простору. Творчість Григорія Сковороди.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2009. — С.111-127.</p> <p>2. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. — К.: Либідь, 2002. — 126-145.</p> <p>3. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. [для вищ. навч. закл. / За ред.: С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук. - 3-те вид., стер. - К. : Знання, 2001. — 106-112.</p>
7.	<p>Практичне 7. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.</p> <p>1. XIX століття: культурні напрямки форм і стилів. Світоглядне і</p>

	<p>культуротворче значення доробку Т.Г. Шевченка у генеруванні національної ідеї українського суспільства.</p> <p>2. Національна модель романтизму в українській культурі як ідейно-філософський і художньо-естетичний феномен. Феномен творчості Миколи Гоголя.</p> <p>3. М. Лисенко – засновник української класичної музики. Вокальна природа і європейський рівень розвитку української музичної культури. Західноєвропейська стилістика міської культури «бідермаєр» і творчість композитора М. Вербицького. Видатні представники професійного музичного мистецтва України С. Леонтович, С.Людкевич та ін.</p> <p>4. Мистецька діяльність мандрівних театральних труп. Заснування українського стаціонарного театру М. Садовського. Видатні українські актори.</p> <p>5. Творчість І.Я. Франка як особливий «косм життя людини». Жіноча тема в українському образотворчому та театральному мистецтві: М. Заньковецька та ін.</p> <p>6. Меценатська діяльність як ментальний вимір української моральної культури. Роль М.А. Терещенка в заснуванні одного з фундаментальних технічних закладів України – Київського Політехнічного Інституту.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2009. – 380-399.</p> <p>2. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. [для вищ. навч. закл. / За ред.: С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук. – 3-тє вид., стер. – К. : Знання, 2001. – 219-224..</p> <p>3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-є вид. – К.: Центр учбової літ. – 2010. –</p> <p>4. Попович М. В. Нарис історії культури України. – К.: АртЕк, 1998. – С.347-400.</p>
8.	<p>Практичне 8. Характеристика історико-культурного процесу в Україні першої половини ХХ ст.</p> <p>1. Соціокультурні чинники формування українського модернізму. Основні напрями модернізму в українській художній культурі першої половини ХХ ст.</p> <p>2. Художні інновації українського футуризму. Концепція кубофутуризму О. Богомазова, О.Екстер. Супрематизму К.Малевича, скульптурна творчість О.Архипенка.</p> <p>3. Роль українського модернізму у розвитку світових тенденцій авангардного мистецтва. Формування концептуальних засад «новітньої» національної художньої культури: творчість художників Г. Нарбута, М. Бойчука, В.Кричевського, письменників В.Винниченка, М.Хвильового, М. Рильського, композиторів М. Леонтовича, Л.Ревуцького та Л. Курбаса.</p> <p>4. Специфіка культуротворчих процесів у період існування радянської України. Реалізм як провідний художній метод, що пов'язує культурні традиції та ідеологічні інтенції українсько-радянської культури.</p> <p>5. Національно-культурна специфіка українського реалістичного мистецтва. Значення кіномистецтва О. Довженка, С.Параджанова, творчості В.Стуса.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М.</p>

	<p>М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2009. — С.471.</p> <p>2. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. [для вищ. навч. закл. / За ред.: С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук. - 3-те вид., стер. - К. : Знання, 2001. — С.291-293.</p> <p>3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-є вид. —К.: Центр учбової літ. — 2010. — С.560-562.</p> <p>4. Попович М. В. Нарис історії культури України. - К.: АртЕк, 1998. — С.584-590.</p>
9.	<p>Практичне 9. Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави.</p> <p>1. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини ХХ ст. Постмодерністські тенденції в українській художній культурі.</p> <p>2. Поліжанровість українського мистецтва. Перформативність (ігрова специфіка) постмодерністської культури.</p> <p>3. Особливості впливу масової культури, її художньо-стереотипних форм на процеси ідентифікації сучасної людини. Медіакультура як ознака становлення інформаційного суспільства.</p> <p>4. Глобальний комунікативний простір як «криза ідентичності». Роль медіа середовища, інформаційних технологій у формуванні картини світу особистості. Інтерактивна специфіка технологій мультимедіа. Феномен віртуальної реальності та проблема адаптації до умов інформаційного суспільства. Характеристика культури мереживного спілкування.</p> <p>5. Перспективи збереження і розвитку національної української культури у контексті інформаційного суспільства.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2009. — С.580-584.</p> <p>2. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. [для вищ. навч. закл. / За ред.: С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук. - 3-те вид., стер. - К. : Знання, 2001. — С.300-312.</p> <p>3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-є вид. — К.: Центр учбової літ. — 2010. — С.564-572.</p>

Методичні рекомендації щодо написання домашньої контрольної роботи з дисципліни «Історія української культури»

Програмою передбачено ДКР. На виконання ДКР відводиться 2 години СРС. Метою проведення ДКР є перевірка якості засвоєння інформації, отриманої під час навчального процесу. Проведення контрольної роботи передбачає також перевірку якості засвоєння матеріалу дисципліни «Історія української культури» у формі завдань для самостійної роботи студентів. Їх виконання дозволять реалізувати наукові уподобання щодо вибору теми індивідуального завдання, актуалізувати творчий потенціал у процесі самостійної роботи студентів. Ці завдання є необхідною складовою денної форми навчання (перелік питань та завдань до ДКР дивитись у додатку).

Тематика і структура домашньої контрольної роботи з модуля «Історія української культури» для ОКР «Бакалавр»

Домашня контрольна робота з навчального модуля “Історія української культури” передбачається у вигляді реферата, тему якого студенти обирають самостійно. Написання реферату є важливою формою самостійної навчальної роботи студентів. У Реферат – це короткий письмовий виклад наукового опрацювання на будь-яку тему з історії української культури, зроблений на основі критичного огляду літературних та інших джерел». Такий реферат – це самостійна творча робота студента, що засвідчує його обізнаність з літературою з обраної теми, розуміння основних спрямувань обраної проблематики, а також свідчення розуміння тих проблем, процесів, які відбуваються в культурі та демонстрація уміння викладати власну думку з того чи іншого приводу на основі теоретичних знань.

Написання реферату – це творчий процес, який передбачає наукове самовираження і самоствердження. Тому, перш ніж братися за реферат потрібно визначитися, що привертає увагу у запропонованих темах, що цікаво, чи можна зробити презентацію. Потрібно сформулювати мету, завдання роботи, скласти план реферату.

У процесі роботи над рефератом потрібно виділити два етапи:

1. *Вступний* – вибір теми, складання списку літератури для опрацювання, початок її вивчення, розробка плану і написання вступу.
2. *Основний* – детальне опрацювання літератури, робота над змістом і висновками реферату.

Щоб підготуватись для самостійного написання реферату потрібно підібрати літературу, скориставшись електронними та Інтернет ресурсами, каталогами бібліотеки.

Для ефективної роботи над рефератом треба чітко усвідомлювати його структуру, яка містить такі елементи:

- титульна сторінка,
- план,
- вступ,
- основна частина (розділи, пункти і підпункти),
- висновки,
- список використаних джерел,
- додатки.

Важливим етапом роботи є складання плану, який міститиме точний і короткий перелік положень, які розкривають тему у певному порядку. Грамотно побудований план реферату відповідає сформульованій темі, меті і завданням роботи і сприяє кращому розкриттю обраної теми. Існує два основні типи плану: простий і складний (розгорнутий). У простому плані зміст реферату поділяють на пункти, а в складному – на розділи, пункти та підпункти.

Вступ має бути обсягом 1-2 сторінки, і він є важливою частиною реферату, де обґрунтовують актуальність обраної теми, проблеми, формулюють мету і визначають завдання реферату, дають короткий загальний огляд наявної літератури і використаних джерел. Бажано, щоб вступ окреслював наповнення реферату. Дуже важливим є обґрунтування актуальності обраної теми і її зв'язок з проблемами, які висвітлюються у навчальному курсі, не зайвим буде коротке висвітлення низки різних поглядів науковців та наукових уявлень, які склалися в культурології з цієї проблеми. Формулювання мети за допомогою дієслів: дослідити, вивчити, визначити, обґрунтувати, проаналізувати, систематизувати, висвітлити, розглянути, узагальнити тощо, урізноманітнює мову викладу, покращує сприймання. Завдання роботи – це певні етапи, що дозволяють розкрити обрану тему і виявити вправність автора у послідовно – логічному викладі матеріалу дослідження. У короткому огляді літератури і джерел, з якими автор працював, треба оцінити їхню корисність та висловити своє ставлення до їхнього змісту. За змістом реферат може бути аналітичним оглядом історії вивчення питання або сучасного її стану, критичним аналізом, порівнянням різних підходів до вирішення обраної теми, наукової проблеми. Зміст реферату має відповідати його темі, меті і завданням. Потрібно послідовно розкривати всі передбачені планом питання, обґрунтовувати, пояснювати основні положення, надаючи конкретні приклади і факти, чітко, просто, правильно і недвозначно формулювати думку, уникаючи повторів і також логічно структурувати текст, всі міркування потрібно аргументувати. Вимоги до змісту основної частини реферату вимагають дотримання певних

правил. Так, у наукових текстах не рекомендується вести розмову від першої особи однини, судження краще висловлювати в безособовій формі; прізвища, що наводяться в тексті обов'язково мають мати ініціали; а кожний розділ (пункт) потрібно починати з нової сторінки; при викладі різних поглядів і наукових положень, цитат, витягів з літератури, необхідно посилатися на використане джерело. Слід правильно оформляти використані джерела – бібліографію, якщо наводиться цитата, то відомості про використане першоджерело подають після цитати у квадратних дужках: спочатку вказують номер джерела зі списку використаної літератури, а потім через кому – сторінку (сторінки) у тексті оригіналу, наприклад, [5, 345]; [7, 56 -58]. Важливу частину роботи над рефератом складають висновки, де потрібно визначити ступінь виконання мети та окреслених у вступі завдань, визначити цінність дослідженої проблеми та її актуальність. Обсяг висновків має складати не більше 1-2 сторінок. Кількість опрацьованих і використаних першоджерел має бути достатньою для повного розкриття теми реферату. Їх список складають за алфавітом і пронумеровують.

Відомості про книгу подають у такому порядку:

1. прізвище, ініціали автора (на початку назви книжки прізвище автора може бути відсутнім);
2. назва, підзаголовок;
3. вихідні дані (місце видання, видавництво і рік видання, кількість сторінок).

Часто у рефератах використовують статті, надруковані в збірнику або часописі, то після автора і назви публікації потрібно вказати також:

1. назву збірника, журналу, газети;
2. місце видання і рік видання (якщо збірник);
3. рік, номер журналу або дату виходу газети, сторінку.

У бібліографії не можна скорочувати прізвище авторів, скорочується лише назва міста і сторінка. При використанні відомостей з Інтернету обов'язково потрібно посилатися на відповідний електронний ресурс. Іноді до реферату належить додаток, який міститься після «Списку використаних джерел» і включає матеріали, що доповнюють основний текст реферату. Це можуть бути таблиці, схеми, ілюстрації, фото, словник термінів, афоризми та ін. Додаток є бажаною, але не обов'язковою частиною реферата, але впливає на оцінку. Якщо текст реферата набирається на комп'ютері, треба дотримуватися таких правил:

- набір тексту здійснюється стандартним 14 шрифтом Times New Roman;
- назви розділів краще набирати 14-им шрифтом (усі великі напівжирні), а пункти і підпункти виділяти напівжирним курсивом;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- відступ в абзацах – 1,25 см;
- текст реферату необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 15 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм;
- нумерація сторінок внизу збоку;
- обсяг реферату – 10 - 15 сторінок.

Слідування методичним рекомендаціям дозволить успішно виконати такий вид самостійної роботи як реферат і отримати високий бал. Рекомендується до реферату додати за обраною тематикою презентацію, яка теж підвищить бал оцінювання.

Додаток

Теми рефератів для ДКР

1. Концепції походження української культури.
2. Проблема історичної періодизації – основні етапи розвитку української культури
3. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.
4. Палеолітичні пам'ятки на території сучасної України.
5. «Неолітична революція» як доба системної соціальної трансформації та формування аграрної цивілізації (перехід в привласнюючого до відтворюючого способу виробництва, демографічний вибух, поява патріархальної сім'ї, інтенсифікація мовного розвитку – поява мов європейського

типу, союз племен як перші політичні організації. Кардинальні зміни в системі світоглядних уявлень.

6. Загальна схема етногенезу українців.

7. Приналежність України до гіпотетичного культурно-історичного центру Землі (циркумпонтійської зони).

8. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомості прадавнього суспільства. (антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду).

9. Архетипи міфологічної свідомості.

10. Ідея триєдиної світобудови та триєдиної світо творчої сили в міфологічній свідомості (українська традиція). Трійця та Світове дерево: семантичні паралелі.

11. Концепція Світового дерева як універсальної моделі організованого всесвіту. (Вертикальна (триярусна) та горизонтальна площини Світового дерева. Числові характеристики Світового дерева. Поняття «мікрокосмосу» та «макрокосмосу», їх поєднання в моделі Світового дерева в народній творчості.)

12. Реконструкція міфу про світове яйце. (Комплекс уявлень про потойбічний світ, про мандрювання до «іншого світу» . Два світи померлих.)

13. Антропоморфізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.

14. Космологічний зміст прадавніх українських колядок, щедрівок та витинанок.

15. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України.

16. Міфологічно-кодова інформація трипільської кераміки: ідея «священного шлюбу» Тельця-Зевса та Європи, космічна символіка форми та орнаменту посуду, символіка орнаменту як прояв культу загальної родючості тощо.

17. Орнамент у мистецтві пізнього палеоліту та на трипільському посуді: порівняльна характеристика.

18. Культурі епохи бронзи: поховальний обряд як свідчення утвердження сталої державності, обоження персони вождя (царя) або жерця, відображення космологічних уявлень у структурі курганів.

19. Кургани як семантичні аналоги єгипетських пірамід.

20. Слов'янська культурна доба (ранні слов'яни: епоха раннього залізного віку; формування українського етносу: роль солярного культу, формування архетипів «сонця», «дороги» тощо).

21. Скіфи, їх культура та світогляд.

22. Арійські традиції у слов'янській культурі.

23. Своєрідність світоглядної парадигми доби Київської Русі: протиборство й конгруентність світоглядних засад язичництва та християнства.

24. Всесвітньо історичне значення Київської Русі як зв'язуючої ланки між західноєвропейськими (романо-германським) та східним, зокрема арабським, світом і Візантією.

25. Запровадження християнства та значення цієї події для еволюції культури.

26. Найвищий злет культури Київської Русі за княжіння Володимира Великого (980-1015 рр.) і Ярослава Мудрого (1019-1054 рр.).

27. Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі.

28. Проблема вибору віри.

29. Виникнення писемності. Дві азбуки слов'янства: кирилиця і глаголиця.

30. Слов'янські просвітителі Кирило і Мефодій.

31. Особливості літературного процесу доби Київської Русі. Житійна література. Літописи. Героїчні пісні.

32. Скоморовство як феномен давньоруської культури. Народні танці.

33. Обрядова народна пісенність.

34. Причини високого злету культури Київської Русі.

35. Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі

36. Формування національної свідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.

37. Ренесансно-гуманістичний світогляд в Україні.

38. Статус України як східноєвропейського центру барокової культури

39. Національна самобутність культурної картини світу доби бароко.

40. Братський рух кінця XVI – початку XVII століть та його релігійна і національно-політична роль в історії української культури.
41. Києво-Могилянська колегія і її роль в українській гуманітарній думці.
42. Козацтво як культуро творча сила української ідентифікації .
43. Охарактеризуйте діяльність одного з визначних діячів української культури (за вибором студента): Петро Могила.
44. Охарактеризуйте діяльність одного з визначних діячів української культури (за вибором студента): І.Гізель.
45. Охарактеризуйте діяльність одного з визначних діячів української культури (за вибором студента): С.Яворський .
46. Охарактеризуйте діяльність одного з визначних діячів української культури (за вибором студента): Г. Шедель.
44. Функціонування культури в умовах козацької державності.
45. Самоствердження української національної самобутності в європейському культурному просторі: козацьке (старшинське) і мазепіанське (гетьманське) бароко.
46. Оригінальність форм та сполучення барокових мотивів з народною рослинною орнаментикою.
47. Українська національна архітектурна школа (С. Ковнір, Ф. Старченко, І. Григорович-Барський та ін .).
48. Визначні архітектурні споруди того часу, архітектурні пам'ятники української культури XVIII ст. Києва.
49. Визначні архітектурні споруди того часу, архітектурні пам'ятники української культури XVIII ст. Чернігівщини.
50. Визначні архітектурні споруди того часу, архітектурні пам'ятники української культури XVIII ст. Слобожанщини.
51. Визначні архітектурні споруди того часу, архітектурні пам'ятники української культури XVIII ст. Придніпров'я.
52. Просвітництво, його загальноєвропейський контекст.
53. Вплив освіченого абсолютизму на різні форми культурного життя українського простору.
54. Творчість Григорія Сковороди – українського просвітителя.
55. Ментальні засади ідей Сковороди, їх наукове та культурне значення.
56. Феномен творчості Миколи Гоголя.
57. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.
58. Феодально-кріпосницька, антиукраїнська асиміляційна політика Російської імперії. в Україні.
59. Антиукраїнська політика Австрійської імперії на українській етнічній території.
60. Рух декабристів (Південне товариство 1821 року) .
61. Кирило-Мефодіївське братство щодо необхідності формування української державності.
62. Іван Котляревський – засновник класичної традиції в українській літературі
63. Світоглядне і культуро творче значення доробку Т.Г. Шевченка у генеруванні національної ідеї українського суспільства.
64. XIX століття – культурні напрямки форм і стилів.
65. Пошук шляхів ствердження національної самосвідомості.
66. Етапи формування української ментальності.
67. Меценатська діяльність як ментальний вимір української моральної культури.
68. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента):М.І. Костомаров .
69. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента)П.А. Куліш.
70. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента)А. Навроцький.
71. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) В.Білозерський.
72. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) М.І.Гулак-Артемівський.

73. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) П.П. Чубинський.
74. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) М.П. Драгоманов.
75. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) П. Мирний
76. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) І. Нечуй-Левицький.
77. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) Леся Українка
78. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) Олена Пчілка.
79. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) М. Гоголь
80. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) Д. Яворницький.
81. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) М. Грушевський.
82. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) Х. Алчевська.
83. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) Б. Грінченко.
84. Діяльність визначних постатей української культури (за вибором студента) Г. Нарбут.
85. Характеристика історично-культурного процесу в Україні першої половини ХХ ст.
86. Вплив історичних подій та соціальних трансформацій на динаміку розвитку української культури.
87. М. Лисенко – засновник української класичної музики. Вокальна природа і європейський рівень розвитку української музичної культури С. Крушельницька.
88. Західноєвропейська стилістика міської культури «бідермаєр» і творчість композитора М. Вербицького.
89. Видатні представники професійного музичного мистецтва України С. Леонтович.
90. Видатні представники професійного музичного мистецтва України С. Людкевич.
91. Мистецька діяльність мандрівних театральних труп.
92. Заснування українського стаціонарного театру М. Садовського.
93. Видатні українські актори :М. Заньковецька.
94. Видатні українські актори -М. Кропивницький.
95. Видатні українські актори. П. Саксаганський.
96. М. Кропивницький – актор, режисер, письменник.
97. І. Карпенко-Карий і театр корифеїв.
98. Брати Тобілевичі і їх роль в історії українського театру
99. Творчість І.Я. Франка як особливий «косм життя людини». Жіноча тема в українському образотворчому та театральному мистецтві: М. Занько-вещька та ін.
100. Меценатська діяльність як ментальний вимір української моральної культури. Роль М.А. Терещенка в заснуванні одного з фундаментальних технічних закладів України – Київського Політехнічного Інституту
101. Соціокультурні чинники формування українського модернізму.
102. Основні напрямки модернізму в українській художній культурі першої половини ХХ ст.
103. Роль українського модернізму у розвитку світових тенденцій авангардного мистецтва
104. Формування концептуальних засад «новітньої» національної художньої культури у творчій діяльності художників, письменників, драматургів
105. Художні інновації українського футуризму.
106. Концепція кубофутуризму О. Богомазова
107. Концепція кубофутуризму О. Екстер.
108. Супрематизму К. Малевича.
109. Скульптурна творчість О. Архипенка.
110. Особливості культури творчих процесів у період існування радянської України.
111. Нав'язування художнього псевдо соцреалізму, ідеологічні інтенції українсько-радянської культури
112. Національно-культурна специфіка українського реалістичного мистецтва.
113. Роль українського модернізму у розвитку світових тенденцій авангардного мистецтва.

114. Формування концептуальних засад «новітньої» національної художньої культури: творчість художника Г. Нарбути.
115. Формування концептуальних засад «новітньої» національної художньої культури: творчість художника М. Бойчука.
116. Формування концептуальних засад «новітньої» національної художньої культури: творчість художника В. Кричевського.
117. Творчість письменника та драматурга В. Винниченка.
118. Творчість письменника та драматурга М. Хвильового.
119. Творчість письменника та драматурга Леся Курбаса Театр «Березіль».
120. Трагізм поетичної долі Павла Тичини.
121. Неокласики М. Рильський, М. Зеров.
122. Творчість поетів молодомузівців.
123. Творча діяльність композитора М. Леонтовича.
124. Творча діяльність композитора Л. Ревуцького
125. Специфіка культури творчих процесів у період існування радянської України як провідний художній метод, що пов'язує культурні традиції та ідеологічні інтенції українсько-радянської культури.
126. Національно-культурна специфіка українського реалістичного мистецтва. Постаті.
127. Значення кіномистецтва О. Довженка. Значення кіномистецтва
128. С. Параджанова.
129. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність В. Вернадського.
130. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність Д. Чижевського
131. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність І. Сікорського
132. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність С. Корольова
133. Діяльність І Пулюя.
134. Діяльність А. Люльки.
135. Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави.
136. Культурна самоідентичність України у контексті процесів глобалізації
137. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини ХХ ст.. Постмодерністські тенденції в українській художній культурі.
138. Сучасне українське мистецтво як форма соціальної комунікації.
139. Особливості впливу масової культури, її художньо-стереотипних форм на процеси ідентифікації сучасної людини.
140. Масова культура: художні надбання та духовне знецінення.
141. Медіакультура як ознака становлення інформаційного суспільства
142. Глобальний комунікативний простір як «криза ідентичності».
143. Особливості делічного мистецтва. Живопис. Кіно. Музика.
144. Феномен віртуальної реальності та проблема адаптації до умов інформаційного суспільства.
145. Характеристика культури мережевого спілкування.
146. Перспективи збереження і розвитку національної української культури у контексті інформаційного суспільства.
147. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини ХХ ст
148. Постмодерністські тенденції в українській художній культурі.
149. Постмодерністська скульптура та архітектура.
150. Кінетизм як напрям сучасного мистецтва.
151. Гіперреалізм у музиці, театрі та скульптурі як течія мистецтва.
152. Поліжанровість українського мистецтва.
153. Перформативність (ігрова специфіка) постмодерністської культури.
154. Риси української літератури 90-х років. Постаті, напрями.
155. Роль медіа середовища, інформаційних технологій у формуванні картини світу особистості.
156. Інтерактивна специфіка технологій мультимедіа.

157. Постмодернізм в українському живописі.

158. Перспективи збереження і розвитку національної української культури у контексті інформаційного суспільства.

Критерії оцінювання виконання домашньої контрольної роботи

Критерії оцінювання:

«відмінно» -	9 – 10 балів;
«добре» -	7,5 – 8,5 балів;
«задовільно» -	6 – 7 балів;
«незадовільно» -	0 балів.

відмінно: повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

добре: достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями;

задовільно: неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки;

незадовільно: – відсутність виконаного завдання або невідповідність вимогам на оцінку «задовільно».

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ОКР «Бакалавр» КАФЕДРИ УМЛК ФЛ

з дисципліни «Історія української культури»

Пакет комплексної контрольної роботи з дисципліни «Історія української культури» складено відповідно до Навчального плану ОКР «Бакалавр», Навчальної та Робочої програми кредитного модуля дисципліни та відповідно до ОКХ і ОПП відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня.

ККР – це перелік питань, висвітлення яких потребує уміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни «Історія української культури».

Термін виконання кожного варіанта-80-90 хвилин.

Комплексна контрольна робота (ДКР) базується на наступних принципах:

- професійне спрямування та реалізація принципу комплексності у розроблених варіантах;
- рівнозначність варіантів завдань за їх складністю.

*Зразок ККР до дисципліни
«Історія української культури»*

Варіант 1

1. Поясніть, чому людина є суб'єктом і водночас об'єктом культури.
2. Охарактеризуйте сучасне українське мистецтво як форму соціальної комунікації.

Укладач ККР _____
(підпис), (прізвище, ім'я по-батькові)

Затверджено на засіданні кафедри української мови, літератури та культури
протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

Зав. кафедрою _____
(підпис), (прізвище, ім'я по-батькові)

Критерії оцінювання ККР

«відмінно» – 9 – 10 балів; повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

«добре» – 7,5 – 8,5 балів; неповна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями;

«задовільно» – 6 – 7 балів; неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки;

«незадовільно» – 0 балів; відсутність виконаного завдання або невідповідність вимогам на оцінку «задовільно».

Таким чином, рейтинг з ККР складає – **10 балів**.

Оцінювання контрольної роботи здійснюється відповідно до критеріїв, які визначені в Положенні про рейтингову систему оцінювання. Помилка в комплексній контрольній роботі не виправляється. Викладач лише підкреслює їх. Кожне із завдань комплексної контрольної роботи оцінюється в багатобальній системі і завіряється підписом викладача із зазначенням дати.

При розробці критеріїв оцінювання за основу беремо повноту і правильність виконання завдань. Крім цього, необхідно врахувати здатність студента:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати їх у конкретних ситуаціях;
- аналізувати і оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно.

Переведення значення рейтингових оцінок з кредитного модуля в ECTS та традиційні оцінки здійснюється відповідно до таблиці:

Методика оцінювання

Оцінювання проводиться за шкалою ECTS (відповідно до наказу МОіН №48 від 23.01.04):

Підсумковий рейтинговий бал за ДКР	Рейтинг з кредитного модуля (%)	Оцінка ECST та її визначення	Традиційна екзаменаційна оцінка
10 б.	95-100	A – відмінно	Відмінно
8-9 б.	85-94	B – дуже добре	Добре
6-7 б.	75-84	C – добре	
4-5 б.	65-74	D – задовільно	Задовільно
2-3 б.	60-64	E – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
Менше 2 б.	Менше 60	Fx – незадовільно	Незадовільно
Менше 1 б.	Менше 40	F – незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	Не допущено

Користування літературою при виконанні ДКР не дозволяється

Літератури для підготовки до комплексної контрольної роботи (див. література до дисципліни «Історія української культури»).

Уся література знаходиться у Національній бібліотеці України ім. В.І.Вернадського, у бібліотеці НТУУ «КПІ», у методичному кабінеті кафедри української мови, літератури та культури, в електронному кампусі.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ФАХІВЦІВ ОКР «Бакалавр» з дисципліни «Історія української культури» КАФЕДРИ УМЛК ФЛ

Порядок і проведення підсумкового контролю з дисципліни «Історія української культури» повністю регламентовано положенням про Організацію навчального процесу в НТУУ «КПІ»(2004 рік) та Положенням про кредитно-модульну організацію навчального процесу в НТУУ «КПІ», 20014.

Структура екзамену

Відповідь на екзамені – 40 балів

На екзамені студенти усно дають відповідь на питання, зазначені в білеті. Білет складається з трьох теоретичних питань. Тематика пропонованих питань наведена у методичних рекомендаціях до засвоєння кредитного модуля. Кожне питання оцінюється у 13,3 бали.

Система оцінювання теоретичних питань:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 11,9-13,3 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності) – 9,8-11,9 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 7,98-9,7 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.

Сума стартових балів і балів за відповідь на екзамені переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали $R = r_C + r_E$	ECTS-оцінка	Екзаменаційна оцінка
95-100	A	відмінно
85-94	B	добре
75-84	C	
65-74	D	задовільно
60-64	E	
Менше 60	Fx	незадовільно
$r_C < 30$	F	не допущено

*Зразок білета до екзамену
з дисципліни «Історія української культури»
ОКР «БАКАЛАВР» КАФЕДРИ УМЛК ФЛ*

НТУУ «КПІ»

Факультет лінгвістики

Спеціальність

Семестр V

Навчальний предмет: Історія української культури

Екзаменаційний білет № 1

1. Чому людина є суб'єктом і водночас об'єктом культури? Надайте пояснення, спираючись на культурологічні концепції.
2. Яку роль у контексті загальної світоглядної парадигми Київської Русі відігравало давньоруське місто? Чому архітектоніка давньоруських храмових споруд дозволяла реалізовувати ідею двовір'я?
3. Назвіть провідні тенденції української літератури ХХ ст.

Затверджено на засіданні кафедри української мови, літератури та культури
протокол №__від “__” 2015 р.

Зав. кафедри

Екзаменатор

Тематика питань до екзамену

Тема 1. Українська культурологічна думка як розвиток європейської духовно-теоретичної традиції.

Тема 2. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.

Тема 3. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомість прадавнього суспільства.

Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.

Тема 4. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України.

Тема 5. Специфіка засвоєння Київською Руссю візантійської спадщини – творення нового образу для християнської культури на слов'янському ґрунті.

Тема 6. Формування національної самосвідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.

Тема 7. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.

Тема 8. Характеристика історично-культурного процесу в Україні першої половини ХХ ст.

Тема 9. Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави.

Отже, максимальна кількість балів, отриманих за екзамен – **40 балів**.

Оцінювання проводиться за шкалою ECTS (відповідно до наказу МОН №48 від 23.01.04):

Рейтинг з кредитного модуля (%)	Оцінка ECST та її визначення	Традиційна оцінка
95-100	A – відмінно	Відмінно
85-94	B – дуже добре	Добре
75-84	C – добре	
65-74	D – задовільно	Задовільно
60-64	E – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
Менше 60	Fx – незадовільно (з можливістю повторного складання)	Незадовільно
Менше 40	F – незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	Не допущено

Під час проведення екзамену користуватися літературою не дозволяється.

Для підготовки до екзамену рекомендується література (*див. література до дисципліни «Історія української культури»*).

Література до дисципліни «Історія української культури» ОКР «БАКАЛАВР» КАФЕДРИ УМІК ФЛ

10.1. Базова

1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2009.
<http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>
2. Історія української культури / [За ред. І. Крип'якевича]. –К.,1994.
<http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>

10.2. Допоміжна

1. Бичко А.К. Теорія та історія світової і вітчизняної культури : Курс лекцій / А.К. Бичко. –К. : 1993.
2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура : Навчальний посібник / М.М. Закович. – К. : 2000.
3. Історія української та зарубіжної культури : Навчальний посібник. / [За ред. С.М. Клапчука]. – К., 2007.
4. Культура України : Лекції / [Ра ред. Д. Антоновича]. –К., 1993.
5. Попович М. Нарис історії України / М. Попович. – К., 1998.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://litopys.org.ua> – сайт, на якому зібрані в першу чергу першоджерела, а також наукова література в галузі української культури та історії.
2. <http://www.history.org.ua> – сайт Інституту історії України НАН України
3. <http://www.pamjatky.org.ua> – український пам'яткоохоронний ресурс

4. <http://www.etnolog.org.ua> – сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України
5. <http://ukraine.kingdom.kiev.ua/> - архітектурні та природні пам'ятки України
6. <http://www.castles.com.ua/> - замки та храми України //
7. <http://izbornyk.org.ua/> - Ізборник. Історія України IX–XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації
8. <http://www.oko.kiev.ua/> - архітектура і краєзнавство України
9. <http://www.ukrcenter.com/> - Український Центр – Українська Бібліотека – Український Форум – Українська Галерея – Клуб
10. <http://www.memory.gov.ua/> - сайт Інституту національної пам'яті

Уся література знаходиться у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського, у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, на кафедрі УМЛК, у системі «Електронний КАМПУС».

Методичні вказівки укладено на основі ОКХ та ОПП ОС «Бакалавр» напрямку підготовки 6.020303 «Філологія»

Укладач методичних вказівок доцент, канд.філол. н.

_____ О.П.Онуфрієнко